

UDK 811.163.4*3(091)
DOI: 10.33669/KJ2019-30-15

PRIKAZ

DŽEVAD JAHIĆ

prof. dr.

**JASMIN HODŽIĆ, *BOSANSKI JEZIK:
STATUSNA PITANJA BOSANSKOG
JEZIKA KROZ HISTORIJU I
HISTORIJA NAUKE O
BOSANSKOM JEZIKU***

**SIMURG MEDIA I INTERNACIONALNI UNIVERZITET
U SARAJEVU, SARAJEVO, 2018.
ISBN 978-9926-8036-2-9 (SIMURG MEDIA);
978-9958-896-37-8 (INTERNACIONALNI
UNIVERZITET U SARAJEVU)**

Knjiga *Statusna pitanja bosanskog jezika kroz historiju i historija nauke o bosanskom jeziku*, skraćeno po nadnaslovu *Bosanski jezik*, jeste knjiga iz pera jednog mlađeg istraživača, što se po sadržaju knjige nikako ne da primijetiti. Naime, ovdje se nikako ne radi samo o nadarenosti ili poletu kod mladih koji svojim elanom, predanošću i posvećenošću uspijevaju doprijeti do prvih značajnih naučnih rezultata, već upravo suprotno, ovdje je riječ o rijetkoj i konkretnoj sposobnosti da se putem apstraktnog mišljenja izoštrnije sagleda jedna problematika u njenoj cjelini, za nas ovdje veoma važnoj, u cjelini historijske istine o bosanskom jeziku. Autor se velikom snagom argumenata uspješno suprotstavlja svima onima koji se iz različitih povoda i uglavnom zlonamjerno bave bosanskim jezikom u historijskoj perspektivi, pa se ovom knjigom precizno upotpunjuje pozitivan narativ iz ugla bosnističke nauke o jeziku koja je kao takva sama sebi dovoljna. Već od samog, odlično formuliranog, naslova, kroz koji se tačno i precizno otkriva sadržaj knjige, direktno se možemo osvjedočiti da je ovdje riječ o mnogim pojedinačnim fragmentarnim saznanjima o bosanskom jeziku, a koja su sistematično predstavljena kao dio jedne cjeline kojom se upotpunjuje istina o tradiciji i historičnosti bosanskog jezika, kroz ispitivanje statusnih pitanja u njegovom višestoljetnom prisustvu u našem društvu i kroz presjek naučnih bavljenja bosanskim jezikom kao svojevrsnim kratkim historijatom lingvističke bosnistike, odnosno bosnističke lingvistike i filologije kao takve.

Autor se, pak, svjesno nije bavio nekim istraživanjima koja mu ne bi bila svojstvena, npr. kratkom historijom bosanskog jezika (koju mi, na žalost, još nemamo), već se spremno bavi historijskom istinom o bosanskom jeziku kroz sociolingvističke uvide u statusna pitanja i nauku o bosanskom jeziku, čemu se svakako uveliko možemo obradovati, jer će ova knjiga istinski pružiti takvu radost svakome ko se bude htio baviti ili se na ovakav način bavi ovom temom. Knjiga je urađena ozbiljno, od ozbiljnog istraživača, te se izdavači (Simurg Media i Internacionalni univerzitet u Sarajevu, edicija "Bošnjaci") i edicija čiji je ova knjiga dio, tako svijetla obraza i kroz ovu knjigu mogu predstaviti.

Za pojedine čitaoce će, međutim, biti neobično primijetiti jednu izrazitu osobinu cijele knjige, a to bi se u najgorem slučaju moglo svesti pod konceptijska ili metodološka odudaranja ili različitosti, odnosno razlike naspram uobičajenih pristupa ovakvim temama, što ovdje nije slučajan propust već, vjerovatno, namjeran autorski odabir. Naime, makar i svjesno, zanemario se jedan princip koji bi očekivano ovdje mogao biti dobrim dijelom neophodan, a to je princip hronologije, kojim bi se postupno pokazali procesi koji sami po sebi odslikavaju kako se u društvenim tokovima pozicionirao bosanski jezik, odnosno kako se sve to u odnosu bosanskog jezika i šireg društva hronološki odvijalo – što se na prvo čitanje knjigom neće moći pratiti jer knjiga nije pisana u očekivano tipičnoj hronologiji po kojoj bi se precizno mogla pratiti procesualna hronološka zakonmjernost. Ovdje je, pak, dat svojevrsni hronološki kaleidoskop, pa se neposvećen čitalac u određenom kontekstu može prestatati snalaziti u masi podataka predstavljenih knjigom, što niukoliko ne narušava bilo kakvu naučnu utemeljenost ili vrijednost knjige. Međutim, knjiga ipak ciljano ima svojevrsnu fragmentarnu hronologiju koju je moguće djelimično rasporediti i linearno, prateći historijske procese i sociolinvističke tokove o statusnim pitanjima i nauci o bosanskom jeziku. Sadržajno, ovdje se po djelimično linearnim segmentima hronološki ide unazad, počevši od savremene perspektive, što ima i svoje prednosti u kontekstu savremene (ne)obaviještenosti čitalaca o istoj temi, pri čemu se posebno vodi računa o slici statusnih pitanja bosanskog jezika u posljednjih stotinu godina.

Kao što smo već istakli, ova knjiga je sintetskog tipa – obuhvata relevantne činjenice o bosanskom jeziku od srednjeg vijeka i osmanskog i austrougarskog doba, pa sve do novijeg vremena i današnjih dana. Za širu čitalačku publiku (u koju ne ubrajamo čitaoce koji su strukom vezani za lingvistiku i bosanski jezik) posebno su interesantna zapažanja da se od prvih spomena bosanskog jezika, skupa sa drugim južnoslavenskim jezicima, u svakom stoljeću sve do danas u kontinuitetu pojavljuju konkretni izvori o bosanskom jeziku. Iz ove knjige se obavještavamo o tome šta je sve bilo doprinosom da nauka o bosanskom jeziku u novije vrijeme doživi potpuni procvat.

Posebno su ovdje važni pojedinačni podaci o pozitivnom statusu i samosvojnosti bosanskog jezika i u austrougarskom, i u osmanskome društvu, a naročito u bosanskom srednjovjekovlju, ili, pak, danas u širem južnoslavenskom kontekstu – da postavimo hronologiju unazad, kako to i autor čini. Potvrđenom i primjerenom naučnom aparaturom, sa primjenom blizu 150 izvora i oko 500 komentara u fusnotama, kroz četiri data poglavlja i više potpoglavlja ove knjige na 170 stranica, oštroumno se propituju teme iz novije historije bosanskog jezika, konkretno kroz rasprave o institucionalizaciji bosanskog jezika i principima njegove standardizacije, a zatim o bosanskom jeziku u zakonskim odredbama ili o bosanskom jeziku u prosvjetno-pedagoškoj praksi, pa sve do statusnih pitanja bosanskog jezika na prostoru južnoslavenske međujezičke zajednice ili u njegovoj široj historiji.